

שהילד "ילמד" לאכול. כל עוד הילד הסתגל בעצמו לחבורה, העניין הצליח במידת מה; אם לחצו עליו לא היה סיכוי לכך. ובכלל: האכלים הגרועים לא עמדו בהישגיהם ברגע שהגיעו הביתה. מסקנה: נושא זה לא ניתן להשפעה ע"י גורמים חיצוניים. במוקדם או במאוחר העניין בא אל תקונו; אני התחלתי לאכול בגיל 16...

נכנסנו למעון הילדים היליגנלי באמצע אוקטובר - כמעט חורף בים הצפוני. ברור שעונת הרחצה וההליכה לים חלפו מזמן, אך חלק ניכר של שעות אור היום בלינו בכל זאת בחוץ, תחילה מעבר לכוחותינו, משום שגב' הובו העדיפה את שהות הילדים מחוץ לבית להפחתת הרעש בבית. גם זה היה מוקד להתנגשות: גרטרוז לא הסכימה להאריך את הטיולים בקור וברוח של הים הצפוני מעבר לזמן מוגדר, רק משום שגב' הובו רצתה שקט בביתה. מכתב חריף בנידון הגיע אליה גם מצד אמי וגרם לעוד יום מיגרנה לגב' הובו. במזג אוויר גשום וסוער הושלם הטיול היומי ע"י Liegekur, ז.א. שעת מנוחה מוחלטת בכסא נוח במרפסת הפתוחה, עטופים בשמיכות. משימה כמעט בלתי אפשרית, להחזיק חבורת ילדים במנוחה במשך שעה, שעה וחצי. המטרה הושגה בדרך כלל ע"י קריאה בקול מספר; גרטרוז, שהייתה מחוץ לתקן, יכלה להתפנות לתפקיד זה. עבור ילדים רבים שעת המנוחה בכסא נוח הייתה חלום בלהות. לשכב בשקט במשך שעה וחצי היה מעל לכוחותיהם.

היום התחיל, בדרך כלל, בהשכמה בשעה שמונה. ההנחיות ללבוש ניתנו בהתאם למזג האוויר. אחרי ההמולה הרגילה בחדר השירותים וצחצוח שיניים התאספו כולם למטה לארוחת הבוקר מסביב לשולחן גדול, שהיה ערוך. הארוחה כללה שתייה חמה (כנראה קקאו) ולחם - שחור-לבן - עם דבש או ריבה באמצע השבוע, ובשבתות (ימי ראשון) וחגים Kringel, עוגה ממולאת דבש. עם גמר ארוחת הבוקר רצנו למלתחה ללבוש מעילים ולחבוש כובעים והסתדרנו בחוץ, בפתח הבית, בשורה של זוגות או שלשות. צעדנו בסך, בשירה, לקראת היעד, החורשה ממול, או, בהתאם למזג האוויר, רחוק, לאורך חוף הים, או בפנים האי. לא היינו מעון הילדים היחיד בדרך. בשעות שלפני הצהריים, מחוץ לעונת הרחצה, פגשת את כולם בחוץ, מסודרים בשורות, צועדים בקצב של שירה. היו מעונות שהנהיגו, בקיץ, תלבושת אחידה, ויכולת להכירם מרחוק. כל קבוצה תפסה את אחד ממגרשי המשחק שבחורשות ובילתה שם את השעות במשחקים, כמנוחה מההליכה. המעונות היו שונים בהופעתם החיצונית, בהתאם לגילאי הקבוצות והרקע חברתי של הילדים. אך משותף לכולם הייתה השירה. שירי העם ושירי הלכת הגרמנים היו, בימים ההם, עדיין חופשיים מזיקה פוליטית, שנכתבה עליהם עם החרפת המצב הפוליטי בגרמניה אחרי 1930, כשהימין, אך גם השמאל, סיגלו לעצמם שירי-עם עתיקים כסמל מפלגתי. עדיין אפשר היה לשיר ללא מחשבות שניות, ולא רק עם ילדים, אלא גם בתנועות הנוער. זו השירה משנים אלו, שיהודה שרת, איש משק יגור, אסף ותירגם לעברית, וכשעליתי ארצה, יכולנו לשמוע את השירים האלה בלבושם העברי, בעיקר בקבוצים.

הטיולים היום-יומיים הובילו אותנו גם לעיירה וויק, עיירה בת כמה אלפי תושבים שהתפרנסה, בחלקה הגדול, מתירות. היו בה חנויות קטנות למכולת והלבשה סיפקו את הצרכים של האוכלוסייה המקומית. מספר חנויות יותר גדולות שפנו לתיירים: חנות גדולה לצורכי צילום ופיתוח סרטים, חנות לדברי ספורט וצעצועים ומספר חנויות למזכרות, דברי צורפות ותכשיטי כסף, עבודת יד בפיליג'ון, אומנות מקומית. משרדי העירייה ששימשו גם כ'רשות הרחצה והמרפא', וסניף דואר ובו טלפון ציבורי; בבתי פרטיים כמעט ולא היה בנמצא טלפון, גם לא במעונות הילדים. במרכז העיירה הייתה הטיילת - ה-Strandpromenade עם בתי הקפה, חלק מבתי המלון ופנסיונים אחדים וה-Kurhaus, בית המלון המרכזי. ממול, עם הגב לים, פויליון לתזמורת הטיילת, שנגנה בעונת הקיץ שלוש פעמים ביום, על פי מסורת מקומות המרפא והנופש. בעונת החורף הטיילת הייתה עזובה. רוב בתי המלון והפנסיונים סגורים, וכן רוב בתי הקפה. רק הים נשאר, אפור, גועש, כשרוח סוערת מעיפה לפני עננים כבדים, שחורים, נמוכים, על פני המים. אהבתי את הים בימים כאלה. גם שנים אחר כך נמשכתי אל הים הסוער והגועש, אם כי לא ביליתי עוד חורף שם. גם לטיילת של תל-אביב יש קסם ביום חורף סוער.